



doe-het-zelf
voor een rookvrije
toekomst

jaarverslag 2001



STIVORO
VOOR EEN ROOKVRIJE TOEKOMST

Overzicht projecten

VOLWASSENEN

Stoppen-met-rokencampagne 2001-2002: 'Een overwinning bereik je niet alleen.'

<i>Activiteit</i>	Multimediale campagne
<i>Doelgroep</i>	Rokers met intentie om te stoppen, rekening houdend met lage welstandgroepen
<i>Intermediairs/Partners</i>	GGD, Thuiszorg, diverse andere regionale organisaties
<i>Doel</i>	Het gebruik van de beschikbare ondersteuning voor stoppen met roken vergroten.
<i>Looptijd</i>	2001 tot en met 2003
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 1.367.000,- (€ 620.317,-)
<i>Middelen</i>	Tv-commercials en radiocommercials. Internetsite www.stopeffectief.nl . 0900-informatie en hulplijn. Folder over hulpmiddelen voor stoppen met roken. Poster, brochure 'Hoe en waarom van stoppen'; persoonlijk geautomatiseerd stoppen-met-rokenadvies, stoppen-met-rokencursussen, telefonische stopcoach.
<i>Onderzoek</i>	Marktonderzoek (2001) (Motivaction); Test communicatie concepten (2001) Effectonderzoek (2001 en 2002) (DTC)
<i>Status</i>	Eerste campagneperiode in reeks van drie jaarlijkse campagnes

Cursus 'Stoppen met roken'

<i>Activiteit</i>	Regionaal georganiseerde groepswijze ondersteuning
<i>Doelgroep</i>	Rokers met behoefte aan intensieve ondersteuning bij stoppen
<i>Intermediairs/Partners</i>	GGD, Thuiszorg, diverse andere regionale organisaties
<i>Doel</i>	Effectiever maken van stoppen met roken pogingen
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1967
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 95.000,- (€ 43.109,121) (onderdeel stoppen-met-roken campagne)
<i>Middelen</i>	Cursusboek herziene versie in 1999 Training begeleiders in 2001 hebben twee trainingen plaatsgevonden; handboek voor begeleiders;
<i>Onderzoek</i>	Effectiviteitonderzoek stopmethoden (1999-2001) (KUN)

Status In 2001 is gestart met de herziening van de cursus, de materialen en de training. Tevens is een begin gemaakt met de ontwikkeling van een nieuwe marketingaanpak

'Advies op maat'

Activiteit Persoonlijk schriftelijk stoppen met roken advies
Doelgroep Rokers (met of zonder stopintentie) met behoefte aan informatie over eigen rookgedrag en/of persoonlijke stoppen-met-rokeninformatie
Intermediairs/Partners Capaciteitsgroep GVO Universiteit Maastricht
Doel Bij grote groepen rokers attitude, eigen effectiviteit en/of feitelijk rookgedrag veranderen met een laagdrempelige methode
Looptijd Vanaf 1998
Begroting 2001 Fl. 200.000,- (€90.756,04)
(onderdeel stoppen-met-rokencampagne)
Middelen Vragenlijsten met antwoordenvolpette, persoonlijke brieven;
Onderzoek Effectonderzoek (UM/UL)
Consument-tevredenheidsonderzoek (Stivoro 1998)
Pretest van vragenlijst en adviesbrieven
(Quo-communications, IPM) 1999)
Effectiviteitonderzoek stopmethoden (KUN 1999-2001);
Status In 2001 zijn 11.595 Adviezen op Maat verstrekt

Telefonische counseling (pro-actief)

Activiteit Begeleiding vanuit callcentrum in zes gesprekken door counselors
Doelgroep Rokers met intentie om korte termijn te stoppen
Intermediairs/Partners European Network of Quitlines
Doel Een toegankelijke vorm van ondersteuning aanbieden om stoppogingen effectiever te maken
Looptijd Vanaf 1999
Middelen Adviescentrum met getrainde counselors die een volledig geautomatiseerd protocol, registratiesysteem en planning-systeem tot hun beschikking hebben;
Onderzoek Effectiviteitonderzoek stopmethoden (KUN 1999-2001);
Procesonderzoek naar uitvoerbaarheid, organisatie en onderzoek naar klantentevredenheid (Interview/NSS 2000)
Status Automatisering is verder ontwikkeld en er zijn extra counselors geworven. In 2001 zijn 1.177 rokers gecounseld.

H-MIS (minimale interventiestrategie stoppen-met-roken voor de huisartspraktijk)

<i>Activiteit</i>	Implementatie van interventie ter verandering van rookgedrag
<i>Doelgroep</i>	Rokende patiënten in de huisartspraktijk met nadruk op patiënten met aan roken gerelateerde aandoeningen
<i>Partners/intermediairs</i>	Huisartspraktijken, Landelijke Huisartsen Vereniging, Nederlands Huisartsen Genootschap
<i>Doel</i>	Intermediairs voorzien van een effectieve interventie en het gebruik ervan structureel inbedden
<i>Middelen</i>	Mailings, vakbladen, nascholingsactiviteiten, pakket voor deskundigheidbevordering, netwerk docenten H-MIS, cahier stoppen-met-rokenprotocol, handleiding, interventiekaart, patiëntengids, schriftelijke geaccrediteerde nascholing
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1991
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 25.000,- (€ 11.344,51)
<i>Onderzoek</i>	Determinantenonderzoek, pretest materialen, effectonderzoek, implementatieonderzoek (UM, UT) Onderzoek naar implementatiemogelijkheden in het kader van de programmatische preventie (project preventie maatwerk) (UT 1999)
<i>Status</i>	Verdere institutionalisering is ernstig vertraagd door besluit LHV-ledenraad het derde onderdeel van de programmatische preventie 'Preventie hart- en vaatziekten' (waarvan de H-MIS een belangrijk onderdeel vormde) niet te continueren. In 2001 is het deskundigheidsbevorderingpakket herzien.

Migranten aanpak 'Roken nee dank je'

<i>Activiteit</i>	Multimediale campagne
<i>Doelgroep</i>	Migranten (Turken, Marokkanen, Surinamers) informeren over nadelen roken en stimuleren te stoppen met roken
<i>Intermediairs/partners</i>	GGD, diverse intermediairs van migrantenorganisaties
<i>Doel</i>	Migranten in de eigen taal informeren over roken en stoppen met roken
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1994
<i>Begroting</i>	Fl. 100.000,- (€ 45.378,02)
<i>Middelen</i>	Video, brochure, posters, advertenties, muurkrant, mailings intermediairs, folderspreidingssystemen, onderdeel promotieteams
<i>Onderzoek</i>	Determinantenonderzoek Turken, Marokkanen, Surinamers (AMC 2000)

Status Beschikbaar houden van materialen tot de nieuwe migranten-aanpak gereed is. In 2001 is een nieuwe aanpak voor migranten ontwikkeld die in 2002 zal leiden tot nieuwe middelen

RISICOGROEPEN

C-MIS (minimale interventiestrategie stoppen-met-roken voor de cardiologieafdeling)

Activiteit Implementatie van interventie ter verandering van het rookgedrag

Doelgroep Hart- en vaatpatiënten

Partners/intermediairs Cardiologieafdelingen van ziekenhuizen, cardiologen, hart- en vaatverpleegkundigen

Doel Intermediairs voorzien van een effectieve interventie en het gebruik ervan structureel inbedden

Middelen Gespreksprotocol, vakbladen, congressen, trainingen, mailings, informatiefolder, handleidingen en video voor intermediairs, brochure voor patiënten, elektronisch implementatiedossier, nieuwsbrief

Looptijd Vanaf 1994

Begroting 2001 Fl. 328.313,- (€ 148.981,94)

Onderzoek Determinantenonderzoek (Stivoro/NIPO 1994-1995), pilot met effect- en procesonderzoek (UM 1995-1998), pretest materialen op vorm en inhoud onder cardiologen, hart- en vaatverpleegkundigen en patiënten (IPM 2000)

Status Tweede jaar van een vierjarig implementatietraject dat is gestart op 1 juli 2000 (41 van de 165 cardiologieafdelingen werken met de C-MIS)

V-MIS (minimale interventiestrategie stoppen-met-roken voor de verloskundepraktijk)

Activiteit Implementatie van interventie ter verandering van rookgedrag

Doelgroep Zwangere vrouwen en hun partner

Partners/intermediairs Verloskundigen

Doel Verloskundigen voorzien van een effectieve interventie en het gebruik ervan structureel inbedden

Middelen Gespreksprotocol, handleiding intermediairs, training, video, zelfhulpgids, brochure voor partner, terugvalbrochure

Looptijd Vanaf 1996

Begroting Fl. 579.000,- (€ 262.738,75)

<i>Doelgroep</i>	Mensen met kinderwens
<i>Onderzoek</i>	Pilot met effect- en procesevaluatie en pretest van materialen (UM, 1995-1999) Marktonderzoek naar interventie en materialen bij verloskundigen en zwangere vrouwen (2001) (Quo Communication)
<i>Status</i>	Eerste jaar van een vierjarig landelijk implementatieproject dat is gestart op 1 januari 2001

L-MIS (minimale interventiestrategie stoppen-met-roken voor de longpoli)

<i>Activiteit</i>	Ontwikkeling van interventie ter verandering van het rookgedrag
<i>Doelgroep</i>	Longpatiënten
<i>Partners/intermediairs</i>	Longpoli's van ziekenhuizen, longartsen, longverpleegkundigen
<i>Doel</i>	Intermediairs voorzien van een effectieve interventie en het gebruik ervan structureel inbedden
<i>Middelen</i>	Voorlopige handleiding en patiëntenbrochure
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1998
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 130.000,- (€ 58.991,43)
<i>Onderzoek</i>	Determinantenonderzoek NVALT (longartsen) (UM 1999), determinantenonderzoek NVVL (longverpleegkundigen) (Rescon 2000), pilot met procesevaluatie (Rescon 2001-2002)
<i>Status</i>	Interventie is ontwikkeld en wordt in een pilot getest

Terugdringen roken in verstandelijk gehandicaptenzorg

<i>Activiteit</i>	Ontwikkelen interventies voor gebruik in groepen
<i>Doelgroep</i>	Verstandelijk gehandicapten
<i>Partners/intermediairs</i>	Groesbeekse Tehuizen
<i>Doel</i>	Zorgen voor beschikbaarheid van interventies waarmee intermediairs in de verstandelijk gehandicaptenzorg het beginnen met roken kunnen ontmoedigen en het stoppen-met-roken kunnen bevorderen
<i>Middelen</i>	Lesmateriaal over roken en stoppen met roken, groeps ondersteuning stoppen met roken
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1998
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 50.000,- (€ 22.689,01)
<i>Status</i>	Materialen zijn beschikbaar

Roken en aangeboren afwijkingen

<i>Activiteit</i>	Interventieontwikkeling
<i>Partners/intermediairs</i>	Eurocat, Rijksuniversiteit Groningen (RUG)
<i>Doel</i>	Stoppen met roken vóór de conceptie
<i>Middelen</i>	In ontwikkeling
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1999
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 25.000,- (€ 11344,51)
<i>Onderzoek</i>	Epidemiologisch onderzoek (Eurocat), determinanten-onderzoek en experimenteel onderzoek (RUG '00)

VOORKOMEN MEEROKEN

'Roken? Niet waar de kleine bij is.'

<i>Activiteit</i>	Multimediale campagne met implementatietraject voor face-to-face voorlichting
<i>Doelgroep</i>	Ouders met kinderen van 0 tot 48 maanden, omgeving van deze ouders
<i>Partners/intermediairs</i>	Thuiszorg (consultatiebureauartsen en -verpleegkundigen en kraamverzorgenden, TNO-PG, Astmafonds)
<i>Doel</i>	Blootstelling van jonge kinderen aan omgevingstabaksrook voorkomen
<i>Middelen</i>	Tv-commercial via Postbus 51, brochure voor omgeving, brochure, tafelstandaard, stickers en baby T-shirt voor ouders, handleiding, poster, bureaustandaard, training voor intermediairs, trainer-adviseurs die thuiszorg adviseren
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1997
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 500.000,- (€ 226.890,11)
<i>Onderzoek</i>	Determinantenonderzoek onder ouders en intermediairs (Stivoro 1999), pretest van schriftelijk materiaal (IPM, Quo-communications '97), pretest televisiecommercial (Uta Meijer Communicatieonderzoek '99), effectonderzoek periodieke metingen door TNO-PG en NIPO, implementatie-onderzoek (TNO-PG 1999-2001)
<i>Status</i>	Multimediale campagne loopt door en implementatietraject verkeert in institutionaliseringsfase

Roken in de psychiatrie

<i>Activiteit</i>	Stimuleren en ondersteunen van ontwikkeling niet-rokenbeleid
<i>Doelgroep</i>	Psychiatrische instellingen
<i>Partners/intermediairs</i>	Cicon

<i>Doel</i>	Komen tot niet-rokenbeleid voor voorkomen van blootstelling aan tabaksrook en stoppen met roken door medewerkers en patiënten/bewoners
<i>Middelen</i>	Werkboek, cursus opzetten en invoeren rookbeleid
<i>Looptijd</i>	Vanaf 2000
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 30.000,- (€ 13.613,41)
<i>Onderzoek</i>	Inventarisatie rookbeleid in Nederlandse instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (Rescon 2000)
<i>Status</i>	Interventie en draaiboek zijn beschikbaar

Roken en werkplek

<i>Activiteit</i>	Stimuleren en ondersteunen van ontwikkeling niet-rokenbeleid
<i>Doelgroep</i>	Organisaties met werkplekken
<i>Partners/intermediairs</i>	GBW, Cicon, Arbodiensten
<i>Doel</i>	Komen tot niet-rokenbeleid waarin primair aandacht voor voorkomen van blootstelling aan tabaksrook en secundair voor stoppen met roken door medewerkers
<i>Middelen</i>	Handleiding opzetten en invoeren niet-rokenbeleid, niet-rokenprogramma voor organisaties, studiedag (2000), advertenties, telefonisch advies, internetsite (www.rokenendewerkplek.nl)
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1990
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 387.500,- (€ 175.839,83)
<i>Onderzoek</i>	Proces- en effectonderzoek naar het niet-rokenprogramma (UM 1991-1997), onderzoek naar niet-rokenbeleid onder werknemers (NIPO 1998 en 2000), onderzoek branche-specifieke gegevens rookbeleid onder werknemers en werkgevers (NIPO 2001-2002)
<i>Status</i>	Vorbereiding van campagne

ALGEMEEN

<i>Onderzoek</i>	Nipo-trend
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 400.000,- (€ 181.512,09)

'maar ik rook niet...'

<i>Activiteit</i>	Multimediale campagne
<i>Doelgroep</i>	Jongeren van 12 tot 16 jaar
<i>Partners/intermediairs</i>	Campagne wordt via media en buitenschoolse settings gevoerd
<i>Doel</i>	Onderwerp 'niet-roken' op de agenda zetten (korte termijn) en opwaarderen van het imago van de niet-roker (lange termijn)
<i>Looptijd</i>	1998-2001
<i>Middelen</i>	Tv-commercials, tv-nonspot, advertenties in tijdschriften, internetsite, 0900-telefoonlijn, op school verspreide ansichtkaarten, acties in de directe leefomgeving van doelgroep, stickervellen, gadgets
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 1.250.000,- (€ 567.225,27)
<i>Onderzoek</i>	Voor strategie- en conceptontwikkeling literatuuronderzoek, determinantenonderzoek, interviews experts Voor ontwikkeling communicatieve uitingen pretest jongeren, pretest volwassenen, posttest jongeren, tracking Voor ontwikkeling below-the-line activiteiten pretest en posttest onder jongeren Voor campagne-effect voormeting (1998) en nameting (2001) Voor buitenschoolse activiteiten (De Bus) pretest concept, vormgeving en procesevaluatie (IPM)
<i>Status</i>	In 2001 zijn twee nieuwe televisiecommercials uitgezonden. Campagne is in 2001 afgesloten. Resultaten van de nameting zijn beschikbaar. Voorbereidingen voor nieuwe campagne zijn gestart.

Individuele 'rook-niet'-afspraken

<i>Activiteit</i>	Beschikbaarheid materiaal
<i>Doelgroep</i>	Jongeren van 8 tot 16
<i>Partners/intermediairs</i>	Onderwijs, ouders, etc.
<i>Doel</i>	Ondersteunen van voornemen niet te gaan roken door afspraak met iemand uit omgeving
<i>Middelen</i>	Op aanvraag verspreiding naar doelgroep of intermediairs van 'rook-niet-sjek'.
<i>Looptijd</i>	Doorlopend

Begroting 2001 Fl. 50.000,- (€ 22.689,01)
Status Er zijn in 2001 geen nieuwe afspraken geregistreerd.
Al geregistreerde afspraken zijn en worden afgehandeld.

'Operatie tegengif' / 'Actie Tegengif'

Activiteit Stimuleren van klassikale niet-roken-afspraken
Doelgroep Klas 1 en 2 voortgezet onderwijs
Partners/intermediairs Trimbosinstituut/voortgezet onderwijs, docenten verzorging, GGD
Doel Doelgroep spreekt af niet te gaan roken of met roken te stoppen
Middelen Mailing voortgezet onderwijs, poster voor groepsafpraak, kaarten voor individuele afspraak, informatiebrochure voor scholen, beloningen, prijsuitreiking, nieuwsbrief
Looptijd Tweede jaar november 2000 tot 31 mei 2001
Derde jaar november 2001 tot 31 mei 2002
Begroting 2001 Fl. 254.000,- (€ 115.260,17)
Onderzoek Pilot met effectonderzoek en procesevaluatie (1998/2000) (TNO-PG)
Onderzoek naar de waardering van de interventie bij leerkrachten en leerlingen in (2001) (Quo Communication)
Status In tweede en derde jaar ongeveer 1800 deelnemende klassen (±55.000 leerlingen). Op basis van onderzoek naamsverandering 'Actie Tegengif'

'Rookvrije school'

Activiteit Implementatietraject
Doelgroep Scholen voor basisonderwijs, voor voortgezet onderwijs en voor volwasseneneducatie
Partners/intermediairs Ministerie van OCW
Doel Onderwijs stimuleren tot beleidsvorming rond onderwerp roken met als uitkomst rookvrije omgeving op scholen, aandacht voor niet-roken in lessen op school, voorbeeldgedrag van volwassenen
Middelen Handleiding basisonderwijs, handleiding voortgezet onderwijs, poster, uitreiking (geld)prijzen en predikaten, vragenlijst inventarisatie bestaand rookbeleid en feedback hierover naar scholen, controlebezoeken van predikaatscholen.
Looptijd Vanaf 1997

<i>Begroting 2001</i>	Fl. 350.000,- (€ 158.823,08)
<i>Onderzoek</i>	Implementatie- en effectonderzoek (1999 en 2001) (NIPO) en kwalitatief onderzoek (Quo-communications)
<i>Status</i>	Het aantal scholen dat aan de tabakswet voldoet is sterk toegenomen in beroepsonderwijs van 7% tot 33%; in voortgezet onderwijs van 2% tot 33%.

ESFA (European Smoking prevention Framework Approach)

<i>Activiteit</i>	Onderzoeksproject
<i>Doelgroep</i>	Eerste drie klassen voortgezet onderwijs
<i>Partners/intermediairs</i>	GGD, schoolleiding
<i>Doel</i>	In drie domeinen in de omgeving van jongeren (school, thuis en niet-schools) beïnvloedingsmomenten creëren om te voorkomen dat de doelgroep gaat roken
<i>Middelen</i>	Een reeks van in Nederland beschikbare interventies, aangevuld met nieuw ontwikkelde interventies die in het ESFA-kader worden getest zoals lespakketten voor klassen 1, 2 en 3, brochure voor ouders en brochure over stoppen-met-roken
<i>Looptijd</i>	1997-2002
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 65.000,- (€ 29.495,71)
<i>Onderzoek</i>	Procesevaluatie en effectonderzoek (Universiteit Maastricht)
<i>Status</i>	Derde interventiejaar en dataverzameling zijn afgesloten. Resultaten komen in 2002 beschikbaar.

'Kim'

<i>Activiteit</i>	Lesactiviteit met spreekbeurt, werkstuk en/of groepsafpraak
<i>Doelgroep</i>	Groepen 7 en 8 basisonderwijs
<i>Doel</i>	Kennis over roken bijbrengen en voornemen niet te gaan roken bevorderen
<i>Middelen</i>	Leesboekje, poster voor groepsafpraak, registratie van groepsafspraken, prijzen voor leerlingen die afspraak nakomen
<i>Looptijd</i>	1997-2001
<i>Status</i>	Actieve verspreiding onder alle scholen. In 2002 passieve verspreiding in verband met gereed komen nieuw lespakket

'Smoke Free Kids'

<i>Activiteit</i>	Groepsafspraken onder leiding van begeleider
<i>Doelgroep</i>	Groepen jongeren tussen de 12 en 14 jaar in buitenschoolse situaties

<i>Partners/intermediairs</i>	Stichting De Ombudsman/diverse intermediairs
<i>Doel</i>	Voornemen niet te gaan roken versterken
<i>Middelen</i>	Informatiebrochure
<i>Looptijd</i>	Doorlopend
<i>Begroting 2001</i>	Budget Smoke Free Kidsfonds
<i>Status</i>	Er worden geen aanvragen meer gehonoreerd. Bestaande verplichtingen worden afgehandeld.

Leerlijn

<i>Activiteit</i>	Interventieontwikkeling
<i>Doelgroep</i>	Groep 7 basisonderwijs – klas 3 voortgezet onderwijs
<i>Partners/intermediairs</i>	Diverse experts
<i>Doel</i>	Ontwikkelen van een geïntegreerd pakket interventies voor schoolse situatie waarin optimaal gebruik wordt gemaakt van het schoolse kanaal
<i>Middelen</i>	Lespakketten groep 7/8 beroepsonderwijs (2002), klas 1 voortgezet onderwijs (2001), klas 2 (2001) en klas 3 voortgezet onderwijs (2002)
<i>Looptijd</i>	1998-2002
<i>Begroting</i>	Fl. 726.000,- (€ 329.444,44)
<i>Onderzoek</i>	Voor leerlijn integratie kerndoelen onderwijs, psychosociale ontwikkeling en determinanten van beginnen met roken (Stivoro/SLO) Voor lespakketten pretest jongeren en docenten (Podium/Universiteit Maastricht) Effectonderzoek pakket groep 7/8 (2002 tot 2005) (TNO/PG)

Gastlessen

<i>Activiteit</i>	Commerciële voorlichtingslessen op school
<i>Doelgroep</i>	13-jarigen voortgezet onderwijs
<i>Partners/intermediairs</i>	BVM (organisatie die gastlessen verzorgt)
<i>Doel</i>	In een omgeving van commerciële producten niet-roken als wenselijke situatie neerzetten
<i>Middelen</i>	Diapresentatie van enkele minuten en promotiemateriaal
<i>Looptijd</i>	Jaarlijks in maanden oktober-mei
<i>Onderzoek</i>	Gegevens over aantal bezochte klassen

'Code Name Future'

<i>Activiteit</i>	Deelnemen aan bestaande activiteit met thema 'roken'
<i>Doelgroep</i>	Leerlingen voortgezet onderwijs
<i>Partners/intermediairs</i>	Code Name Future
<i>Doel</i>	Verdiepen van kennis en meningvorming over roken doordat jongeren in een project zelfstandig met het thema 'roken' aan de slag gaan
<i>Middelen</i>	Een dossier met suggesties voor aanpak van een project met roken als thema
<i>Looptijd</i>	Vanaf 1998 jaarlijks in de periode oktober-december
<i>Begroting 2001</i>	FL. 10.000,- (€ 4.537,80)
<i>Onderzoek</i>	Gegevens over het aantal keer dat leerlingen het dossier over roken hebben gekozen

Stoppen met roken bij jongeren

<i>Activiteit</i>	Ontwikkeling en onderzoek van interventies
<i>Doelgroep</i>	Jongeren van 15-19 jaar
<i>Partners/intermediairs</i>	Capaciteitsgroep gezondheidsvoorlichting Universiteit Maastricht
<i>Doel</i>	Onderzoeken of er effectieve interventies te ontwikkelen zijn
<i>Middelen</i>	Brochure met basis informatie; een breed scala van middelen wordt onderzocht
<i>Looptijd</i>	Vanaf 2000
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 65.000,- (€ 29.495,71)
<i>Onderzoek</i>	Kwalitatief (St. Alexander) en kwantitatief (NIPO) determinantenonderzoek, effectonderzoek (Universiteit Maastricht)

Ouders

<i>Activiteit</i>	Ontwikkeling en onderzoek van interventies
<i>Doelgroep</i>	Ouders van 10 tot 16-jarigen
<i>Partners/intermediairs</i>	Universiteit Utrecht
<i>Doel</i>	Onderzoeken of er effectieve interventies te ontwikkelen zijn
<i>Middelen</i>	Brochure met basis informatie; een breed scala van middelen wordt onderzocht
<i>Looptijd</i>	Vanaf 2000
<i>Begroting 2001</i>	Fl. 70.000,- (€ 31.764,62)
<i>Onderzoek</i>	Literatuurstudie; kwantitatief determinantenonderzoek (Universiteit van Utrecht)
<i>Status</i>	Vorbereiden van een regionale pilot die in 2002 plaatsvindt

Algemeen

Onderzoek

Nipo-trend

Begroting

Fl. 200.000,- (€ 90.756,04)

Overige projecten

STICHTING MEDISCHE ALLIANTIE TEGEN HET ROKEN

De Medische Alliantie tegen het Roken werd in 1993 opgericht met als doel artsen, tandartsen, verpleegkundigen en andere medewerkers uit de gezondheidszorg bewust te maken van hun voorbeeldrol en hen, indien zij roken, te bewegen te stoppen. Verder wil de Alliantie hen ervan overtuigen dat het tot hun taak behoort bij patiënten aandacht te vragen voor de risico's van roken en hun te informeren over de mogelijkheden om rokers te helpen met stoppen.

Medio 2001 werd de Stichting Medische Alliantie tegen het Roken (SMATR) opgericht. De bestuursplaatsen worden grotendeels ingenomen door de leden van het voormalig Uitvoerend Comité, met als voorzitter Dr. Bob Sybesma. Het bestuur wordt aangevuld met een lid namens STIVORO en een adviserend lid, benoemd door VWS. Als stichting is de Medische Alliantie in de positie om een subsidierelatie met VWS aan te gaan. Dit was nodig omdat SMATR contracteigenaar wilde worden van het project Public Private Partnership waarvoor VWS de financiën beschikbaar stelt. In dit project werken overheid, non-gouvernementele organisaties en bedrijfsleven samen aan het ontmoedigen van het roken. Via een werkprogramma worden tal van activiteiten opgezet in de wereld van de gezondheidszorg met als doel de betrokkenheid van artsen en verpleegkundigen bij het stoppen te vergroten en te faciliteren. Dit project heeft inmiddels als roepnaam Partnership Stop met Roken en loopt vooralsnog tot 31 december 2003. De SMATR heeft voor het project een coördinator in dienst genomen in de persoon van drs. F.A. (Fleur) van Bladeren. De Stichting Medische Alliantie is, evenals STIVORO lid van de European Network for Smoking Prevention.

Cijfers en onderzoek

ROKEN IN NEDERLAND

Het NIPO, dat sinds 1978 op dezelfde wijze cijfers over rookgedrag verzamelt voor STIVORO, is overgestapt op een nieuwe, betrouwbaardere onderzoeksmethode, die beter voldoet aan de eisen van de moderne maatschappij. Hierin wordt gebruik gemaakt van door de respondent zelf ingevulde vragenlijsten die via internet naar het NIPO worden verstuurd. Dit resulteert in hogere respons en betrouwbaardere antwoorden.

Volgens de nieuwe NIPO-methode was in 2001 69,9% van de volwassenen niet-roker. In 2000 werd nog een percentage niet-rokers van 67,1 gerapporteerd. Een verschil van bijna drie procentpunten. Hieruit mag niet worden geconcludeerd dat het percentage niet-rokers van het ene op het andere jaar met 3 procentpunten is gestegen. De stijging is immers deels te wijten aan de verandering in onderzoeksmethode. Wel moeten we nu constateren dat het percentage niet-rokers beduidend hoger is dan we dachten. Waarschijnlijk is er sprake van een geleidelijke stijging van het niet-roken over de afgelopen jaren die door de verouderde methode niet is gedetecteerd.

Een andere opvallende bevinding is dat met de nieuwe methode het percentage ex-rokers twee keer zo hoog blijkt te zijn als gedacht. Bijna 30% van de volwassen Nederlanders is een ex-roker.

Het percentage niet-rokende jongeren (10-19 jaar) is ten opzichte van vorig jaar stabiel gebleven: net als vorig jaar zegt 73% van de jongeren in de afgelopen vier weken geen sigaret gerookt te hebben. De resultaten geven wederom een bevestiging van de stabilisatie van het aantal niet-rokers onder jongeren van 10 tot en met 19 jaar. Net als vorige jaren roken meisjes minder vaak dan jongens: 76% van de meisjes heeft in de afgelopen vier weken niet gerookt tegen 70% van de jongens, een significant verschil.

DE NIEUWE ONDERZOEKSMETHODE: CAPI@HOME

Dit jaarverslag bevat actuele cijfers over de rookgewoonten in Nederland. Sinds 1976 verzamelt het NIPO trendcijfers over het rookgedrag van Nederlanders in opdracht van STIVORO. Dit 'continu-onderzoek Rookgewoonten' werd tot 2001 uitgevoerd in de vorm van een continu multi-cliënt omnibus-onderzoek in de zogenaamde NIPO Capibus. Dit houdt in dat meerdere klanten van het NIPO aan dit onderzoek deelnemen en dat het onderzoek deel uitmaakt van een omnibus dat op continue basis werd uitgevoerd (elke week werden enquêtes afgenomen). De enquêtes vonden face-to-face plaats: respondenten werden door een

getrainde interviewer met behulp van draagbare computers ondervraagd in hun thuissituatie. Sinds januari 2001 wordt het continu-onderzoek Rookgewoonten uitgevoerd in de NIPO Capi@home-bus. Dit is een andere onderzoeksmethodiek. De reden voor de wijziging is dat het NIPO niet meer in staat was om het Capibusonderzoek op een verantwoorde manier uit te voeren. Hiervoor werden de volgende redenen aangevoerd: een steeds lagere en selectievere respons waardoor het steeds moeilijker werd bepaalde cellen te vullen, hoge arbeidskosten, en het moeilijk tot niet meer kunnen krijgen en vasthouden van enquêteurs.

Dit jaarverslag presenteert de eerste cijfers met deze nieuwe methode. Het aantal respondenten bedroeg 18.361. De vraag over het roken luidde, net als bij de oude methode: "Rookt u (wel eens) of rookt u helemaal niet?"

Het belangrijkste verschil met de oude onderzoeksmethode is dat de interviews niet meer face-to-face plaatsvinden maar via modem of internet. De vragenlijsten worden door de respondenten zelf ingevuld, zonder tussenkomst van een enquêteur, en teruggestuurd naar het NIPO. Alle grote onderzoeksbureaus maken overigens een soortgelijke ontwikkeling door in de keuze van hun veldwerkmethode, waarbij steeds meer gewerkt wordt via internet of via een databestand van pc-bezitters. Doordat NIPO Capi@home gebruik maakt van een groot representatief databestand met respondenten, is deze methode geschikt voor grootschalig landelijk gespreid onderzoek.

Het gevolg van de verandering in onderzoeksmethode is dat er sprake is van een trendbreuk in het door STIVORO sinds 1976 jaarlijks gerapporteerde percentage niet-rokers in Nederland. Uit de geconstateerde 'stijging' in het percentage niet-rokers tussen 2000 en 2001 mag dan ook niet worden geconcludeerd dat het niet-roken van het ene op het andere jaar scherp met 3 procent gestegen is. De scherpe stijging is een artefact van de verandering in onderzoeksmethode. Het is waarschijnlijk dat er sprake is van een geleidelijkere stijging van het niet-roken over de afgelopen jaren, die echter door de Capibusmethode niet is gedetecteerd. Dit is waarschijnlijk, omdat de Capibusmethode de afgelopen jaren in toenemende mate een lage en selectieve respons te zien gaf. STIVORO gaat ervan uit dat de nieuwe methode een betere weergave van het werkelijke rookcijfer oplevert dan de oude methode. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te wijzen.

1. Bij de nieuwe methode wordt weging toegepast. De Capi@home resultaten zijn dan ook representatief te noemen voor wat betreft leeftijdsopbouw, geslachtsverdeling, opleidingsniveau, gezinssamenstelling en werkzaamheid. De 'oude' Capibus gegevens werden niet gewogen voor deze factoren.

2. Er wordt beduidend minder vaak gebruik gemaakt van vervangende interviews in Capi@home. Om de kosten van het onderzoek beperkt te houden en toch een voldoende groot aantal waarnemingen te verkrijgen om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over

het percentage rokers in Nederland, maakte het Capibusonderzoek gebruik van vervangende interviews: voor huisgenoten die niet thuis zijn, werden de vragen voorgelegd aan een huisgenoot die het meeste van de betreffende persoon afwist. Deze methode van vervangende interviews (*proxy reports*) is vrij gebruikelijk in het marktonderzoek, maar heeft wel het risico van minder betrouwbare antwoorden voor de niet-aanwezigen. Het percentage vervangende interviews in de nieuwe methode is beduidend lager dan in de oude methode, waardoor de betrouwbaarheid is toegenomen. Hierdoor wordt een preciezer en betrouwbaarder beeld verkregen van rookgedrag.

3. Een ander mogelijk voordeel van de nieuwe methode is het ontbreken van interviewer-bias, omdat de respondent in alle privacy antwoorden via de eigen computer geeft, zonder tussenkomst van een enquêteur. Hierdoor zullen respondenten eerlijker antwoorden op vragen over 'gevoelige onderwerpen'; waardoor er waarschijnlijk kleinere marges zijn tussen geclaimd en feitelijk gedrag.

Al met al kan worden gesteld dat de NIPO-Capibus aan vervanging toe was. Deze methode van dataverzameling waarbij gebruik wordt gemaakt van interviews bij mensen thuis was niet langer 100% verantwoord. De nieuwe Capi@home methode betekent een verbetering in meetprecisie (betrouwbaarheid). Ook is ze waarschijnlijk representatiever. STIVORO gaat er dan ook van uit dat het rookcijfer over 2001 (69,9%) goed de werkelijkheid weergeeft. Er lijkt waarschijnlijk sprake te zijn van een stijging sinds enkele jaren, die helaas door de wat verouderde Capibusmethode niet gedetecteerd werd. STIVORO beschikt met de Capi@home metingen over een modern, betrouwbaar en flexibel instrument om rookgedrag in de Nederlandse samenleving te blijven monitoren.

DE JEUGDCIJFERS

Naast het onderzoek onder volwassenen verzamelt het NIPO in opdracht van STIVORO ook jaarlijks gegevens over het rookgedrag onder jongeren. Dit onderzoek is special opgezet om betrouwbare en representatieve informatie te verkrijgen over rookgedrag bij jongeren. Daartoe ondervroeg het NIPO vorig jaar 4.628 jongeren van 10 tot 19 jaar. Doordat deze via straat-interviews in en rond scholen, buiten de aanwezigheid van volwassenen, werden ondervraagd, geeft dit onderzoek een goed beeld van het werkelijke rookgedrag van jongeren. De vraag over het roken is afgestemd op de situatie van jongeren. Deze luidt: "Heb je in de afgelopen vier weken gerookt?" Doordat STIVORO uitgaat van niet-roken als de maatschappelijke norm, óók bij jongeren, presenteren we steeds het percentage jongeren dat in de afgelopen vier weken niet heeft gerookt. Door deze andere 'operationalisatie' van 'roken' verschillen de percentages niet-rokers voor de leeftijdsgroep 15-19 jarigen zoals die uit de jeugdenquête en uit de volwassenenenquête naar voren komen (vergelijk Tabel 2 met Tabel 1).

ROOKGEWOONTEN

Grafiek 2 geeft een overzicht van het percentage niet-rokers bij de jeugd vanaf 1982. Grafiek 3 toont de percentages volwassen rokers, ex-rokers en nooit-rokers in 2001. Opvallend is het aantal ex-rokers. Dat is 29,5%. Dit is veel hoger dan we op basis van de 'oude' meetmethode van het NIPO dachten. Vorig jaar was dit percentage bijvoorbeeld 15,4%. Dit kan verklaard worden uit de betrouwbaardere meetmethode die vanaf 2001 is toegepast door het NIPO. Hierbij geven veel minder respondenten antwoord voor hun huisgenoten. De vraag of men in het verleden wel eens gerookt heeft, was waarschijnlijk moeilijk voor een ander te beantwoorden, waardoor er een sterke onderschatting hiervan plaatsvond. Meer gegevens over de rookgewoonten staan in factsheets, door STIVORO uitgegeven onder de titel 'Roken. De harde feiten.' (apart voor jeugd en volwassenen).

STERFTE DOOR ROKEN

Jaarlijks berekent STIVORO het aantal sterfgevallen in Nederland dat aan roken kan worden toegeschreven. Hierbij wordt uitgegaan van de sterfteregistratie door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Van vier groepen ziekten is bekend dat ze in sterke mate toe te schrijven zijn aan roken (zie tabel 3). Sinds 1993 zijn de schattingen afkomstig van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM). 49% van het aantal sterfgevallen van mensen boven de 20 jaar kan aan roken worden toegeschreven. Uit tabel 3 blijkt dat in 2001 tenminste 22.480 mensen overleden door het roken. Dit aantal moet als een ondergrens worden beschouwd, omdat sterfte door een aantal andere vormen van kanker buiten beschouwing is gelaten. In de vakliteratuur worden de volgende vormen van kanker met roken in verband gebracht: kanker aan de mondholte, de keel, de longen, de slokdarm, de blaas, de alvleesklier en de baarmoederhals. Ook de sterfte door passief roken is in deze berekening geheel buiten beschouwing gelaten.

TABAKSCONSUMPTIE

Tabel 4 en grafiek 4 geven een overzicht van het totale tabaksverbruik in Nederland, vanaf 1967. Tabel 5 toont de consumptie per roker tot en met 2001.

TABEL 1

Roken in Nederland 1958 - 2001: Percentage niet-rokers per leeftijdsgroep naar geslacht

	15-19 jr*		20-34 jr		35-49 jr		50-64 jr		65+		Totaal		
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	Totaal
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1958	-	-	9	54	9	68	11	82	12	95	10	71	40
1963	-	-	22	55	15	62	19	80	24	97	18	68	43
1967	42	43	21	42	20	54	18	74	17	87	22	58	40
1970	45	43	23	43	23	52	22	73	26	87	25	58	41
1975	54	52	32	42	31	84	32	71	34	88	34	60	47
1980	70	69	44	56	46	62	44	72	48	89	48	66	57
1981	73	70	51	52	50	61	49	72	49	87	53	64	59
1982	82	73	55	55	56	64	55	73	57	87	59	67	63
1983	77	72	54	52	50	61	53	75	59	88	56	65	60
1984	83	76	52	56	52	64	51	71	57	87	56	67	61
1985	78	77	54	56	52	61	53	71	58	87	57	66	61
1986	78	78	54	55	54	63	55	71	59	88	58	66	62
1987	79	78	59	58	53	63	56	69	61	88	59	67	63
1988	81	81	61	62	59	66	61	75	65	89	63	71	67
1989	83	80	63	65	58	65	63	74	66	87	64	71	67
1990	79	79	59	62	57	64	59	71	66	88	61	69	65
1991	78	81	61	63	57	63	60	72	67	87	62	70	66
1992	77	79	62	63	57	62	60	72	68	86	62	69	66
1993	76	80	60	65	60	65	62	73	70	87	63	70	67
1994	76	78	63	67	60	65	64	73	71	87	64	71	67
1995	75	79	58	64	57	62	62	73	68	86	61	69	65
1996	74	77	57	64	57	61	62	72	68	85	61	68	65
1997	74	75	61	66	59	63	65	73	72	86	63	70	67
1998	72	75	60	68	59	63	62	71	72	85	63	70	66
1999	77	72	60	67	59	64	62	69	71	86	63	69	66
2000	79	76	57	67	59	64	64	72	74	85	63	71	67
2001	73	71	62	68	60	66	69	77	82	86	67	73	70

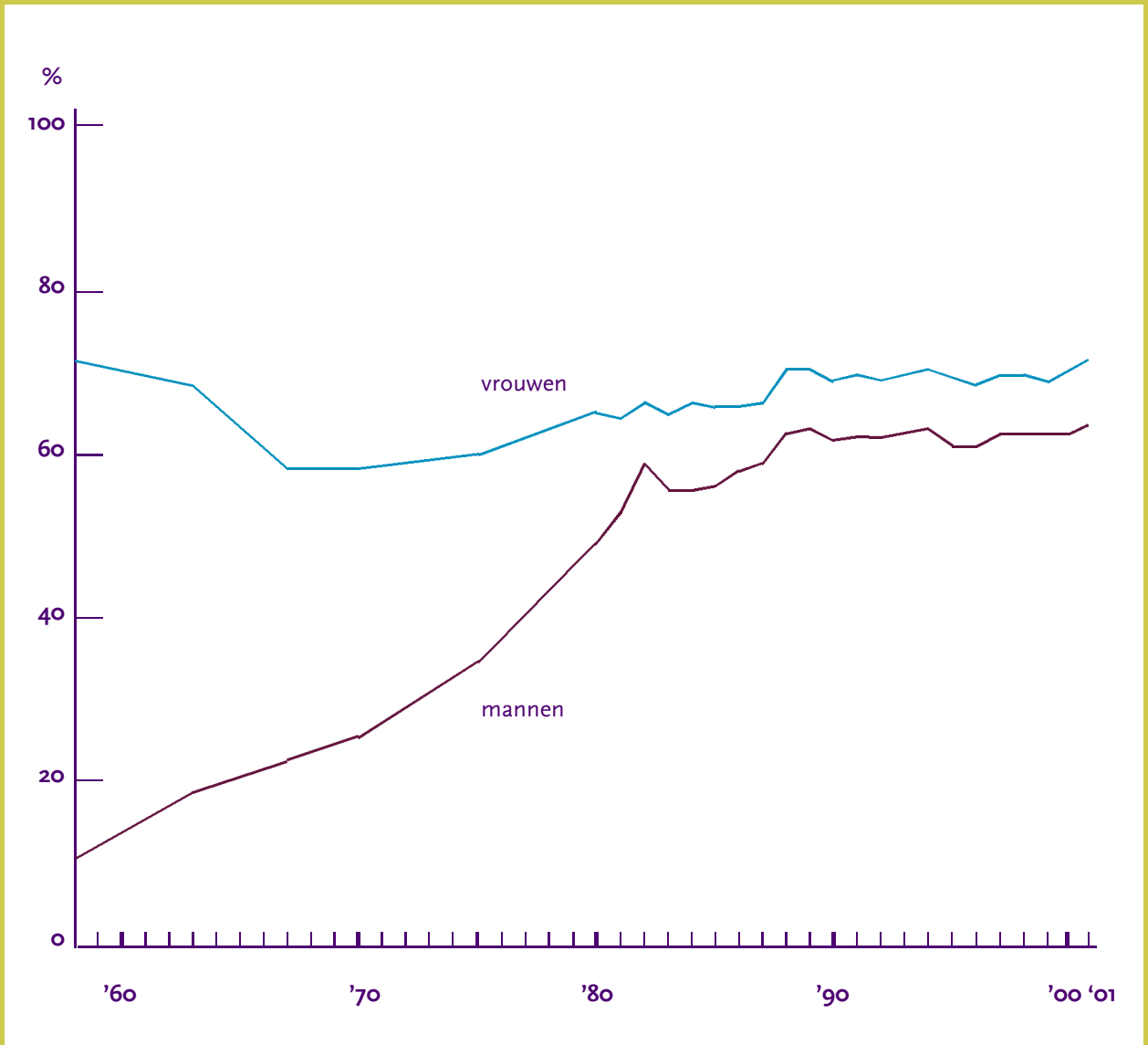
** De in deze tabel vermelde percentages voor 15-19-jarigen verschillen met die in tabel 2, wegens een verschil in onderzoeksmethodiek. Toelichting in jaarverslag 92; Vanaf 2000 wordt in deze tabel het percentage niet-rokers vermeld, in plaats van het percentage rokers. Daarmee komt tot uiting dat niet-roken in Nederland inmiddels de maatschappelijke norm is.

Bron: STIVORO voor een rookvrije toekomst: NIPO-enquêtes naar roken onder volwassenen, 1979-2000; Gadourek, 'Riskante gewoonten' (1958); NOP- & TON-enquêtes (1963-1975). Deze gegevens zijn sinds 1980 gebaseerd op steekproeven van N=10.000 à 20.000

GRAFIEK 1

Niet-rokers in procenten 1958 - 2001

15 jaar en ouder, naar geslacht.



TABEL 2

Rokers in Nederland 1982 - 2001: Jongeren 10-19 jaar*

Percentage niet-rokers per leeftijdsgroep en geslacht** ('afgelopen vier weken niet gerookt')

	1982		1985		1990		1992		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
10-12 jaar	94	96	93	97	98	98	97	98	96	95	95	97	93	96	95	98	97	98	97	97	97	98
13-14 jaar	79	78	78	76	85	88	78	83	77	74	75	74	82	75	76	76	79	78	84	77	80	80
10-14 jaar	87	88	87	87	92	94	89	92	88	87	86	88	88	88	87	90	90	90	91	89	90	91
15-16 jaar							60	54	57	55	53	58	59	55	57	59	55	59	60	60	58	64
17-19 jaar							48	58	52	52	46	53	50	51	52	54	52	53	50	56	47	56
15-19 jaar							53	56	54	53	48	55	54	53	54	56	53	55	54	58	51	59
10-19 jaar							69	73	71	70	67	71	70	71	70	73	71	73	73	74	70	76
M+V 10-14	88		87		93		91		87		87		88		88		90		90		91	
M+V 15-19							54		54		52		53		55		54		56		55	
M+V 10-19							71		71		69		71		71		72		73		73	

* Zie ook voetnoot bij tabel 1

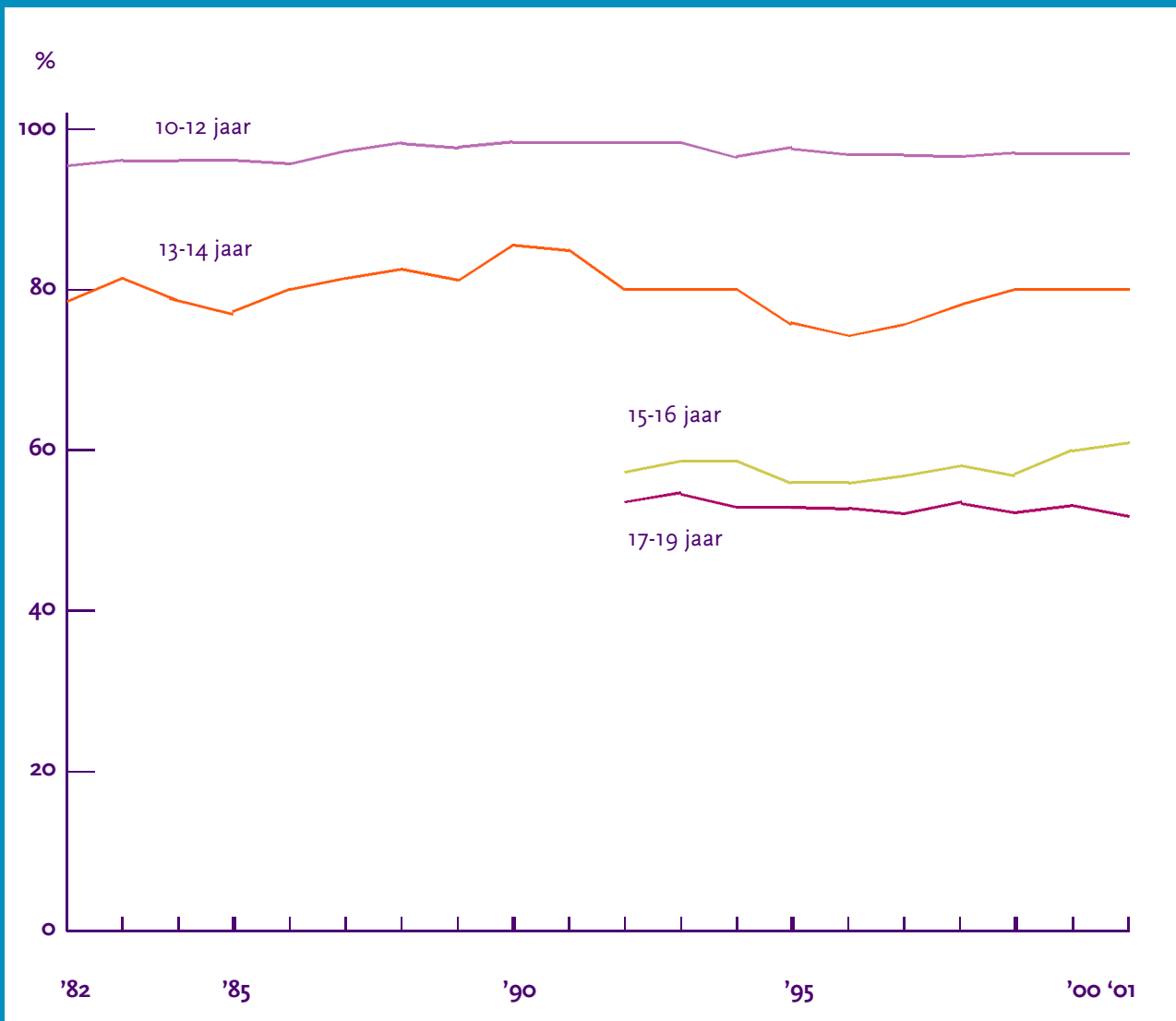
** Vanaf 2000 wordt in deze tabel het percentage niet-rokers vermeld, in plaats van het percentage rokers. Daarmee komt tot uiting dat niet-roken in Nederland inmiddels de maatschappelijke norm is.

Bron: NIPO-enquêtes naar roken onder de jeugd. Sinds 1992 gebaseerd op steekproeven van N=5000.

GRAFIEK 2

Niet-Rokers naar leeftijd

jongeren ('afgelopen vier weken niet gerookt')



TABEL 3

Sterfte door vier aan roken gerelateerde aandoeningen in 2000 (volwassenen 20 jaar en ouder)

	Totale sterfte		Sterfte door roken	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Longkanker*	6.533	2.348	5.649	1.617
CARA	4.198	2.543	3.030	1.573
Coronaire hartziekten (CHZ)	9.920	7.522	3.565	1.937
Beroerte (CVA)	4.694	7.474	2.135	2.974
Totaal per geslacht	25.345	19.909	14.379	8.101
Totaal	45.254		22.480	

* *inbegrepen de sterfte aan kanker aan de overige ademhalingsorganen*

Bronnen:

RIVM (1997). Volksgezondheid Toekomst Verkenning. De som der delen.

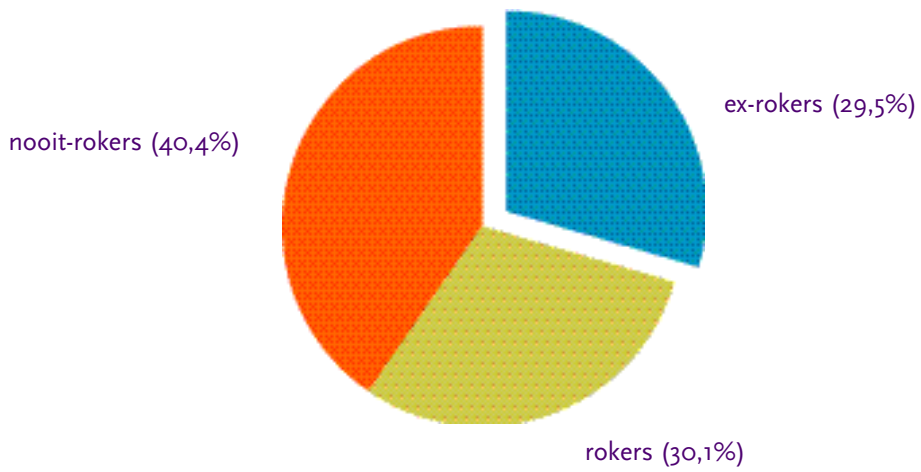
Eindredactie: D. Ruwaard & P.G.N. Kramers, Den Haag. Sdu Uitgeverij.

Statline (www.cbs.nl) Primaire doodsoorzaken naar leeftijd en geslacht, 2000.

Serie A1: volgens ICD, naar leeftijd en geslacht. Voorburg/Heerlen: CBS.

GRAFIEK 3

Percentage rokers, ex-rokers en nooit rokers (15 jaar en ouder) in 2001



TABEL 4

Totale sigaretten- en shagverkopen in Nederland 1967 - 2001

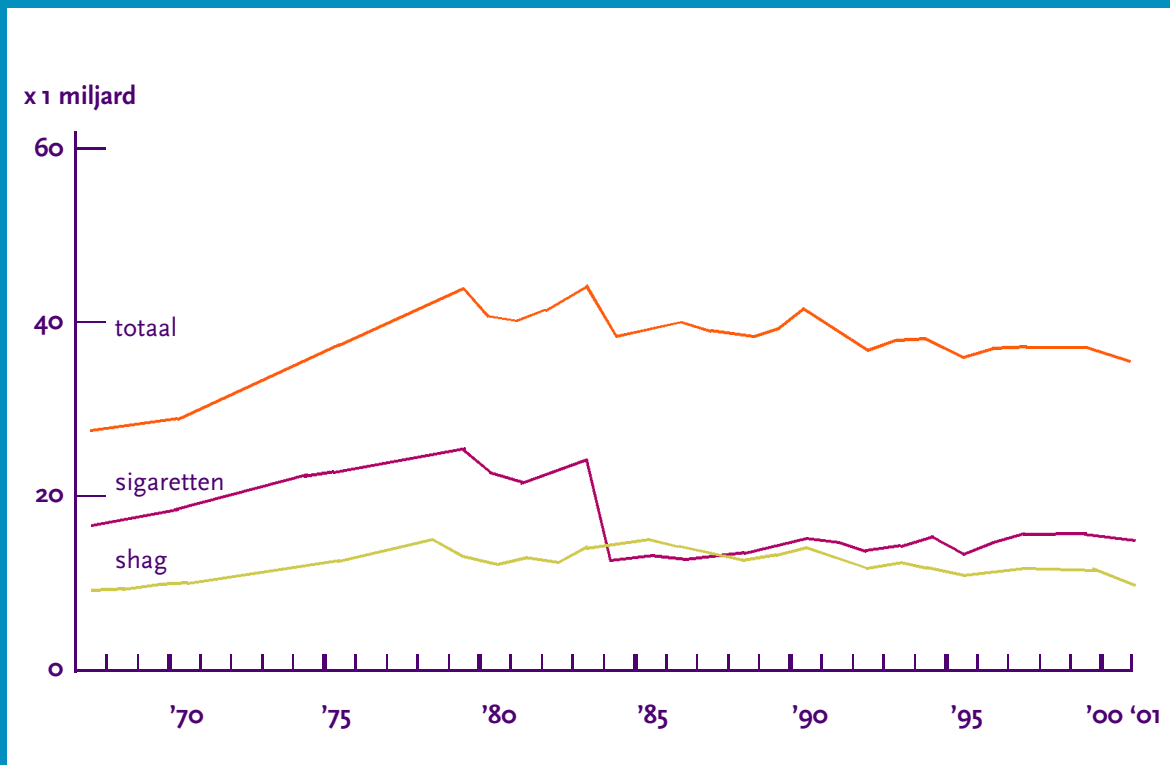
	sigaretten x 1 miljoen	shagjes* x 1 miljoen	totaal x 1 miljoen
1967	16.647	9.056	25.703
1970	18.675	9.914	28.589
1975	23.892	13.085	36.977
1980	22.975	13.935	36.910
1985	16.289	17.855	34.144
1990	17.300	16.587	33.887
1995	17.150	14.424	31.574
1996	15.425	13.576	29.001
1997	16.640	13.670	30.310
1998	16.623	13.922	30.545
1999	16.543	13.834	30.377
2000	16.679	13.681	30.360
2001	16.309	12.432	28.741

* Shagverbruik is berekend op basis van 1 gram tabak per gerolde sigaret.

Bron: CBS, Gegevens banderolafgifte Ministerie van Financiën

GRAFIEK 4

Totale sigaretten- en shagverkopen in Nederland 1967 - 2001



TABEL 5

Verkoop van tabak (sigaretten en shag), per roker (15 jaar en ouder) 1967 - 2001

	Bevolking 15 jaar en ouder (x miljoen)	Consumptie sigaretten en shag (x miljard)	Totaal aantal rokers (x miljoen)	Gemiddelde verkoop per roker per jaar	Gemiddelde verkoop per roker per dag
1967	9,1	25,7	5,47	4.698	12,9
1970	9,5	28,5	5,57	5.117	14,0
1975	10,2	36,9	5,44	6.783	18,6
1980	11,0	36,9	4,75	7.768	21,3
1985	11,7	34,1	4,51	7.561	20,7
1990	12,2	33,9	4,15	8.169	22,4
1995	12,6	31,6	4,31	7.331	20,1
1996	12,7	29,0	4,4	6.590	18,1
1997	12,9	30,3	4,13	7.119	19,5
1998	12,8	30,5	4,15	7.359	20,2
1999	12,8	30,4	4,35	7.349	20,1
2000	12,9	30,4	4,19	7.255	20,4
2001	13,0	28,7	3,92	7.329	20,6

Bronnen: STIVORO voor een rookvrije toekomst; CBS, Maandstatistiek bevolking; CBS, Maandstatistiek binnenlandse handel en dienstverlening

N.B. Deze gegevens hebben betrekking op de hoeveelheden tabaksproducten die volgens de banderollen aan fabrikanten en importeurs beschikbaar zijn gekomen voor binnenlands verbruik (1967 - 2001) in miljarden stuks, inclusief grensverkopen, maar exclusief smokkel. De uitkomsten kunnen daarom enigszins afwijken van de werkelijke consumptie in de genoemde periode. Shagverbruik is berekend op basis van 1 gram tabak per gerolde sigaret.

EFFECTEN VAN ‘...MAAR IK ROOK NIET’.

In 2000 zijn voor de laatste keer de tv-spotjes van de massamediale jongerencampagne ‘...maar ik rook niet’ uitgezonden. Het NIPO heeft onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van deze campagne. Er werd een meting verricht voorafgaande aan de campagne en een meting na afloop van de campagne. De metingen werden uitgevoerd bij landelijke representatieve steekproeven van elk zeshonderd jongeren van twaalf tot en met zestien jaar en hadden de vorm van persoonlijke ‘face-to-face’ interviews bij jongeren thuis, echter zonder dat andere familieleden aanwezig waren. Daarnaast heeft ‘tracking’-onderzoek plaatsgevonden in de eerste maanden van de campagne. Dit waren wekelijkse metingen bij 150 jongeren uit de doelgroep om inzicht te krijgen in het bereik, de waardering en het begrip van de campagne onder jongeren.

Resultaten

Uit de trackingmetingen bleek dat de geholpen bekendheid van ‘.. maar ik rook niet’ na 10 weken bijna 100% was, dat 75% van de doelgroep de campagne met vrienden had besproken, en dat 66% aangaf de campagneleus ‘... maar ik rook niet!’ te hebben gehoord in hun omgeving.

Uit een vergelijking van de voor- en de nameting bleek dat de jongeren sinds de campagne op drie punten waren veranderd.

Ten eerste bleek dat het beeld dat jongeren van niet-rokers hebben precies conform de campagneboodschap is veranderd. Deze beeldvorming was gemeten met behulp van 9 tegenstellingen. Jongeren moesten met een cijfer tussen 1 en 7 aangeven welke zijde van de tegenstelling ze het beste vinden passen bij niet-rokers. Na de campagne vond men niet-rokers stoerder, cooler en leuker dan vóór de campagne. Opvallend was dat er geen significante verandering werden waargenomen bij tegenstellingen waar de campagne zich níet expliciet op richtte (aardig/onaardig, slim/dom, sterk/zwak, aantrekkelijk/onaantrekkelijk, sociaal/asociaal, zelfverzekerd/onzeker). Alleen bij de tegenstellingen die in het verlengde van de campagne lagen (stoer/niet stoer, cool/niet cool en leuk/stom) werden significante toenames gevonden.

Ten tweede vond het NIPO dat méér jongeren in 2001 zeggen dat niemand van de vriendinnen en vrienden rookt, vergeleken met drie jaar daarvoor. Het NIPO nam een significante toename van 17% naar 23% waar. Dit zou erop kunnen wijzen dat jongeren minder makkelijk dan in het verleden geassocieerd willen worden met rokende vrienden of vriendinnetjes.

Een derde opvallende uitkomst van het onderzoek was dat het percentage jongeren dat zegt zeker nooit te gaan roken, significant is toegenomen van 32% naar 42%. Dit in tegenstelling

tot het percentage dat zegt waarschijnlijk nooit te gaan roken, dat juist afnam. Blijkbaar zijn jongeren stelliger geworden in hun besluit om niet te gaan roken. Men heeft in ieder geval



duidelijker stelling genomen. Als dit op het conto van de campagne geschreven zou kunnen worden, zou dit een zeer belangwekkend resultaat zijn. Uit onderzoek is bekend dat de mate waarin jongeren een duidelijk voornemen hebben om nooit te gaan roken, één van de belangrijkste voorspellers is van toekomstig rookgedrag. STIVORO verwacht dan ook dat voortzetting van de strategie van '...maar ik rook niet', in de toekomst zal leiden tot een verlaging van het aantal rokende jongeren.

VOORLICHTING EN ADVIES IN 2001

STIVORO voor een rookvrije toekomst heeft tot doel, voorlichting te geven over tabaksgebruik en de aanpak van rookoverlast en hulp aan te bieden als mensen willen stoppen met roken.

IN 2001 DOOR HET ADVIESCENTRUM BEHANDELDE RESPONS:

Telefoongesprekken:

Uitgaand

Totaal aantal counselings gesprekken: **circa 6.000**
(counseling bestaat meestal uit 5 à 6 gesprekken)

Inkomend

- Roken Infolijn: 13.573
- Jongeren Infolijn: 3.008

automatisch afgehandeld **11.714**
afgehandeld door adviescentrum **4.867**

INTERNETBEZOEK IN 2001

Pageviews 364.445
Aantal vragen via email 547

Financiën

BATEN

De baten bestonden in 2001 uit (in guldens):

Bijdragen van de moederorganisaties en ministerie van VWS	
Nederlandse Kankerbestrijding/Koningin Wilhelmina Fonds	750.000
Nederlands Astma Fonds	750.000
Nederlandse Hartstichting	750.000
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	765.113
	3.015.113
Subsidie ZorgOnderzoek Nederland (ZON)	
Subsidie ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	3.000.000
structurele subsidies campagnes	3.000.000
Subsidie ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	
voor 0900-verslavingslijnen	400.000
Doelsubsidies ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	358.240
subsidie ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	
Onderzoek vergoedingen voor stoppen met roken	676.506
subsidie ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	
ten behoeve van Roken en de Werkplek	337.892
Doelsubsidies Europese Unie (ESFA, SFCC, Euroscip)	155.158
Incidentele bijdragen moederorganisatie Nederlandse Kankerbestrijding/ Koningin Wilhelmina Fonds ten behoeven van Milleniumcampagne	99.500
Incidentele bijdrage moederorganisaties en ministerie van VWS	
ten behoeve van Wereld Niet-Roken dag	46.618
Incidentele bijdrage moederorganisatie Nederlands Astma Fonds	
ten behoeve van L-MIS	130.000
Subsidie ZorgOnderzoek nederland (ZON) C-MIS	333.600
Subsidie ZorgOnderzoek nederland (ZON) V-MIS	579.000
Incidentele bijdrage van ZorgOnderzoek Nederland (ZON)	
ten behoeve van Stoppen-met-roken-campagne	1.336.076
Bijdrage commissariaat media	62.000
Totale baten	13.529.703

LASTEN

De lasten over 2001 bedroegen (in guldens):

Meerjarenprogramma	
Jeugdcampagne	2.517.059
Volwassenencampagne	4.639.223
	7.156.282
Ondersteunende activiteiten	
Jeugd onderzoek	294.623
Volwassenen onderzoek	408.240
Instandhouding basismateriaal	143.332
Inhaken op de actuele ontwikkelingen	307.982
	1.154.177
Overige projecten	
o900-verslavingslijnen voor informatie en advies	422.385
ESFA-project	156.261
De Rookvrije School	184.099
Reizende expositie vande expotheek	25.000
C-MIS (Cardiologie)	333.600
L-MIS	133.219
V-MIS	598.347
Roken en depressiviteit	1.220
	1.854.131
Kosten van de organisatie van eigen projecten	
Personeel	2.328.676
Huisvesting	420.065
Organisatie- en bestuurskosten	25.840
Kantoorkosten	390.300
Administratie en accountant	88.967
Afschrijvingen	43.444
Documentatie	69.313
Diversen (negatief)	6.285
	3.360.320
Totale lasten	13.524.910

ACCOUNTANTSVERKLARING

De jaarrekening 2001 met daarbij de goedkeurende verklaring van PricewaterhouseCoopers ligt ter inzage op het kantoor van STIVORO voor een Rookvrije Toekomst.

Dit is een publicatie van STIVORO, voor een rookvrije toekomst

Bezoekadres

Parkstraat 83 Den Haag

Correspondentieadres

Postbus 16070

2500 BB Den Haag

TELEFOON + 31 (0)70.312 04 00

FAX + 31 (0)70.312 04 95

EMAIL stivoro@stivoro.nl

www.stivoro.nl

© Den Haag, mei 2002

Overname van gegevens met bronvermelding is toegestaan

Samenstelling en teksten

Marianne Kalkman, Utrecht

Grafisch ontwerp en opmaak

hollandse meesters BNO, Utrecht

Drukwerk

Den Haag offset, Rijswijk

